

Taxodium is een conifeer die groeiende belangstelling geniet. In parken is hij te zien langs de waterkant, klein blijvende cultivars passen in de particuliere tuin. 'Met name 'Nutans' is fraai met zijn bijzondere manier van uitlopen', vindt tuinarchitect Jochem Koelemeijer.

Tekst en fotografie: Emiel van den Berg

Coniferen behoren al lang niet meer tot de meest populaire planten. Opmerkelijk genoeg worden de bladverliezende soorten wel geregeld aangeplant. Metasequoia (Chinese moerascipres), Ginkgo (Japanse notenboom) en Taxodium zijn daar goede voorbeelden van. Voor alle drie geldt dat ze uitgroeien tot imposante solitairen. Taxodium heet moerascipres en behoort tot de Cupressaceae. Net als Cryptomeria, Chamaecyparis, Metasequoia en uiteraard Cupressus. Vroeger was Taxodium de naamgever van de moerascipresfamilie, de Taxodiaceae, maar dat is inmiddels veranderd.

In de geslachtsnaam Taxodium zitten de woorden taxus en odes. Odes betekent gelijkenis wat suggereert dat Taxodium op Taxus lijkt. In volwassen stadium heeft Taxodium echter een totaal andere uitstraling dan een volgroeide Taxus, die ook nog eens wintergroen is. De Nederlandse naam van Taxodium verwijst naar zijn favoriete standplaats: van nature groeit de boom in drassige of tijdelijk onder water staande gebieden. Vaak zijn dit rivierbeddingen die jaarlijks, in regenrijke periodes, onder water lopen. Met diep groeiende penwortels zet de boom zich vast. Met de karakteristieke boven het water uitstekende luchtwortels wordt geademd.

T. distichum is de belangrijkste soort, van origine groeiend in het zuidoosten van Noord-Amerika. De soortnaam betekent tweerijig; langs de kortloten staan de naalden in twee rijen. De slanker blijvende T. ascendens is inmiddels bij deze soort ingedeeld - T. distichum var. imbricatum - en verder is er nog T. mucronatum. Deze, voor ons land niet voldoende winterharde soort, is afkomstig uit Mexico en wordt daarom vaak Mexicaanse cipres genoemd.

LEVEND FOSSIEL

Voor Jochem Koelemeijer - Tuinarchitectuur en Landschapsinrichting / De Hof van Heden - is T. distichum een favoriete boom. "De boom

Taxodium distichum 'Nutans'

Plantnaam: Taxodium - Moerascipres
Groeivorm: bladverliezende conifeer, ± 30 m
Blad: zachtgroene naalden
Bloem: onopvallend
Bijzonderheden: verdraagt drassige bodem

JOCHEM KOELEMEEIJER: 'Mooi in de buurt van water'

stamt uit de tertiaire tijd, de periode van circa 66 tot 2,5 miljoen jaar geleden en groeide toen al in Europa. We kunnen hem beschouwen als een levend fossiel en nog steeds is hij niet uit de mode."

T. distichum heeft in zijn jeugd een smalle, piramidale kroon, maar wordt later breder. Een volwassen boom haalt 30 tot soms wel 50 meter. De breedte bedraagt dan bijna 10 meter. Hoe ouder, hoe knoestiger, gegroefder en vezeliger de roodbruine stam. Aan de onderzijde vormt zich uiteindelijk een sterk verdichte voet. "Een prachtig wintersilhouet met die gegroefde stam en stoere takopbouw. Het sterkst is dat het geval bij de cultivar 'Nutans'."

Jonge twijgen van T. distichum hebben een groene kleur, later verkleuren ze bruin. De verspreid staande naalden, hét verschil met Metasequoia die tegenoverstaande naalden heeft, lopen in het voorjaar zachtgroen uit en kleuren in de herfst oranjebruin. De bloei is onopvallend maar na de bloei verschijnen groene eironde kegels van 2-3 cm Ø. Bij rijping kleuren ook deze van groen naar bruin.

Ondanks de voorkeur van T. distichum voor moerassige grond komt de boom ook voor op hoger gelegen en dus drogere plaatsen waar hij

geen luchtwortels vormt. "Daarom is hij ook als laanboom te gebruiken, een spannende optie die wel moet passen in het landschap."

TREURVORMEN

Van T. distichum zijn 'Cascade Falls' en 'Pendulum' twee treurvormen die, als ze gesteund worden, tot 4 meter hoogte groeien. Meest belangrijke cultivar is echter 'Nutans', de favoriet van Koelemeijer. "De goed verkrijgbare 'Nutans' heeft vooral een hele bijzondere manier van uitlopen, alsof er sliertjes heldergroene klei uit de tak worden gedrukt." Die naalden zijn meer tegen de tak gedrukt dan bij de soort. 'Nutans' groeit ook iets langzamer dan de soort, maar komt zeker boven de 20 meter hoogte.

Koelemeijer gebruikt 'Nutans' graag in parkachtige tuinen, dichtbij water. "Het is een fraaie solitair, mooier is het echter om een hele groep in een landschap of stadspark te zetten. Dat mogen dan verschillende maten bij elkaar zijn, maar allemaal dezelfde maten mag ook. Dicht bijeen vormen zich dan rijzige stammen." In grote tuinen is deze karakteristieke boom ook geschikt voor herhaling. "Om zo eenheid te creëren."